

PEDAGOGIKA

ILMIY-NAZARIY VA METODIK JURNAL

6/2022

Bosh muharrir:

Kirgizbayev Abdug'affor Karimjonovich

Maxmudov Abduxalim Xamidovich
(bosh muharrir o'rinbosari)

Tahrir hay'ati:

Abdullayeva Shaxzoda
Adilova Saodat
Artamonova Ekaterina
Bulatov Saidaxbor
Djurayev Risbay
Ibraimov Xolboy
Kadirova Feruza
Mamadaliyev Abdumajid
Medetova Raushan
Muslimov Narzulla
Nishanova Zamira
Safarova Roxat
Tulenova Karima
Xakimova Muxabbat
Xodjayev Begzod

Muassis – Nizomiy nomidagi Toshkent

davlat pedagogika universiteti. Jurnalda pedagogika, psixologiya, o'qitishning metod va texnologiyalariga oid ilmiy-nazariy, ilmiy-metodik maqolalar o'zbek va rus tillarida chop etiladi.

Jurnalga Toshkent shahar Matbuot va axborot boshqarmasining 2014-yil 26-maydagi 02-004-sonli "Ommaviy axborot vositasi davlat ro'yxatidan o'tkazilganligi to'g'risida guvohnoma"si olingan va unga O'zbekiston Respublikasi Milliy kitob palatasining 2008-yil 30-iyundagi 511/S shartnomasi asosida Davriy nashrlarning Xalqaro standartlar (ISSN) – 2010-5320 raqami taqdim etilgan.

O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya Komissiyasi rayosatining 2013-yil 30-dekabr-dagi 201/3-sonli qarori bilan ro'yxatga olingan.

PEDAGOGIKA

SCIENTIFIC-THEORETICAL AND
METHODICAL JOURNAL

6/2022

CHIEF EDITOR

Kirgizbayev Abdug'affor Karimjonovich

Maxmudov Abdusalim Xamidovich
(deputy editor-in-chief)

EDITORIAL BOARD:

Abdullayeva Shaxzoda
Adilova Saodat
Artamonova Ekaterina
Bulatov Saidaxbor
Djurayev Risbay
Ibraimov Xolboy
Kadirova Feruza
Mamadaliyev Abdumajid
Medetova Raushan
Muslimov Narzulla
Nishanova Zamira
Safarova Roxat
Tulenova Karima
Xakimova Muxabbat
Xodjayev Begzod

The founder: Tashkent State Pedagogical University named after Nizami.

The journal publishes scientific theoretical and methodological articles in Uzbek and Russian languages in the fields of pedagogics, psychology, teaching methods and technologies. The journal has been certified under № 02-004 on the state registration of the mass media from the Tashkent Press and Information Administration as of May 26, 2014 and was awarded the international standard number (ISSN) - 2010-5320 of periodical journals on the basis of the 511/S contract from the National Book Chamber of the Republic of Uzbekistan. The journal has been registered by the Presidium of the Higher Attestation Commission of the Republic of Uzbekistan under № 201/3 as of December 30, 2013.

FRANSUZ VA O'ZBEK ADABIYOTIDA KAMALAK TALQINIDAGI YAQINLIKLAR XUSUSIDA

Xamidova Muborak Hafizovna, fransuz filologiya kafedrası dotsenti

Annotatsiya. Makolada tabiy hodisalarning turi bulgan kamalak nomini ifodalovchi yaqinliklar hususida Fransuz va uzbek tillarida qullanishi bilan bogliq airim lingvopoetic khususiyatlari kwrsatib tilgan. Kamalak talqinidagi yaqinliklar xususida til va badiy nutqdagi o'rni, kelib chiqish asoslari va qo'llanish xususiyatlarini aniklash bo'yicha bazi fikrlar bayon qilingan. Kamalak tabiy hodisasining khalq oqzaki izhodi va she'riyatdagi misollar yordamida tahlil qilingan.

Tayanch so'zlar: kamalak, she'r, folklor, til, nutq, lingvopoetika.

ТОЛКОВАНИЯ О БЛИЗОСТИ РАДУГИ ВО ФРАНЦУЗСКОЙ И УЗБЕКСКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ

*Хамидова Муборак Хафизовна, доцент французского
филологического кафедры*

Аннотация. В статье обсуждаются некоторые лингвопоэтические особенности, связанные с его использованием во французском и узбекском языках в связи с близостью радуги, которая является видом природного явления. Некоторые соображения сделаны при определении места языка и художественного дискурса, основы его происхождения и особенностей его использования в связи со сходством в интерпретации радуги. На примерах проанализированы функции природного явления радуги в фольклоре и поэзии.

Ключевые слова: радуга, поэзия, фольклор, язык, речь, лингвопоэтика.

INTERPRETATION OF THE CLOSENESS OF THE RAINBOW IN FRENCH AND UZBEK LITERATURE

*Khamidova Muborak Hafizovna, associate professor of the French Philological
Department*

Abstract. The article discusses some linguopoetic features associated with its use in French and Uzbek languages due to the proximity of the rainbow, which is a type of natural phenomenon. Some considerations were made in determining the place of language and artistic discourse, the basis of its origin and the features of its use due to the similarity in the interpretation of the rainbow. Using examples, the functions of the natural phenomenon of the rainbow in folklore and poetry are analyzed.

Key words: rainbow, poetry, folklore, language, speech, linguopoetics.

Kirish. Kamalak tabiatning o'ziga xos eng go'zal hodisalaridan biri sifatida qadimdan odamlarning e'tiborini tortib kelgan. Odatda, bahorda sharros yoqqan yomg'irdan so'ng osmonda porlab chiqqan quyoshga qarama-qarshi tomonda paydo bo'ladigan yetti xil: qizil, sariq (zarg'aldoq), sabzi rang, yashil, ko'k (osmon rang), siyoh, binafsha ranglardan iborat yoysimon ko'rinishli kamalak inson ko'z o'ngida tabiat mo'jizasi sifatida namoyon bo'ladi. Unga xos shu mo'jizaviylik odamlarning uni ilohiyashtirishiga, turli e'tiqodiy qarashlar asosida munosabatda bo'lishlariga olib kelgan. Hamma vaqt odamlar kamalakning qanday sodir bo'lishini bilishga qiziqqanlar.

Asosiy qism. Qadimgi yunon faylasufi Aristotel (Arastu) kamalakning sodir bo'lishi

sababini birinchilardan bo'lib tushuntirishga uringan. Keyinchalik ham u haqda qator taniqli ijodkorlarning hikmatli so'zlari yaratilgan. Masalan, Jyul Renard hayotni kamalakka o'xshatib shunday deydi: «Hayot kamalakka o'xshaydi: uning ranglarini ko'rish uchun yomg'ir va quyosh kerak» (asliyatda: «La vie est comme un arc-en-ciel: il faut de la pluie et du soleil pour en voir les couleurs»). Gyote fikricha, «Agar kamalak chorak soat davom etsa, endi biz unga qaramaymiz». Xullas, kamalak qattiq yoqqan yomg'irdan so'ng osmonda paydo bo'ladigan yetti xil rangdagi yoysimon hodisadir. Aslida uning sodir bo'lishiga osmonda quyosh nurlarining atmosferadagi yomg'ir tomchilarida sinishi, qaytishi va difraksiyasi sabab bo'lishi olimlar tomonidan aniqlangan. Ammo odamlar bu sababni hali chuqur tushunib yetmagan davrlarda kamalakni yer bilan osmonni bir-biri bilan bog'lab turuvchi halqa deb hisoblab, bu tabiiy hodisaga ilohiy hodisa tusini berganlar. Shunday bo'lsa-da, odamlar kamalak paydo bo'lishida yomg'ir va quyoshning daxldorligini bilishgan. Buni u haqda yaratilgan ayrim topishmoqlar ham dalillashga xizmat qila oladi: Yomg'ir bo'lar shonasi, Oftob bo'lar oynasi [1].

Ko'rinyaptiki, ushbu topishmoqda kamalakning tarog'i yomg'ir bo'lsa, quyosh (oftob) uning oynasi ekani ta'kidlanmoqda. O'zbek mifologiyasida kamalak egizaklar kultiga ishonch asosida o'q va yoy, Hasan-Husan singari juftliklar timsolida ifoda etiladi. Shuning uchun ko'pgina turkiy, jumladan, o'zbek xalqi tilida kamalak ma'nosida «Hasan-Husanning yoyi» mifonimi qo'llanadi [2]. «Hasan-Husanning yoyi» mifonimini kelib chiqishi quyidagi afsona syujetida o'z izohini topgan. Unda aytilishicha, Payg'ambarimizning qizlari bibi Fotima, Ali ibn Abu Tolibning rafiqasi farzandlari Hasan-Husanni tuqqan paytlarida osmonda kamalak yoyi ko'rinish, uning jilosi chaqaloqlar ustiga tushgan ekan. Shu-shu osmonda kamalak ko'rinsa, odamlar «Hasan-Husanning yoyi chiqdi» deyishar ekan [3]. Buning yana bir sababi shuki, ayrim vaqtlarda qo'shaloq Kamalak ham kuzatiladi. Kamalak sekin yoqqan yomg'ir vaqtida emas, asosan, kuchli jala yog'ayotganda chiqadi. Shuni qiziqi, kamalak chiqqan paytda osmonda quyosh ham charaqlab turadi. Ular bir-biriga zid holatda joylashgan bo'ladi. Shu sababdan ayrim kishilar kamalakni yomonlik, kimningdir o'limi yuz berishi alomati, deb ham sanaydilar. Chunki qadimgi odamlar orasida marhumlarning joni narigi dunyoga kamalak orqali o'tadi, degan ishonch ham bo'lgan [4]. O'zbeklar orasida kamalak chiqqanda qizlarning ostona uzra bosh egib, sochini boshidan oshirib tushirganicha, soch uchlarini qirqib qo'yish odati ham shakllangan. Bu sochning o'sishiga ta'sir ko'rsatishiga ishonilgan. Xuddi shu ishonch xalq orasida keng tarqalganini S.S.Buxoriyning hamalga bag'ishlangan she'ri orqali ham ilg'ash mumkin. Unda lirik qahramon opasining hamal oyida sharros yomg'ir quyilganda dala bo'ylab boshyalang yugurishini, «Sochlarimni uzun etgin, hamaljon. Yurganimda qirq kokilim yer o'psin» deya she'rlar aytganini xotirlaydi. Yillar o'tib, opasi ham ona bo'lgach, qizalog'iga uchun ham «Qizim sochin uzun etgin, hamaljon, yurganida yer o'psin qirq kokili!» deganlarini eslaydi.

She'rda shoir jiyani va opasining quyidagi dialogini keltiradi:

Hamal qanday uzun etar nanajon,
Hamal kim u? Bormi oyog'i, qo'li?"
Hamal - bahor. Yerning sochi maysalar,
Daraxt sochi yaproqlar erur, qizim.
Yomg'ir bo'lib har gal quyilar hamal,
Qo'li tekkan sochni etadi uzun..."

Shu orada shoir kamalakning o'zini ham «osmon kokili» sifatida ta'riflaydi. Yana bir

she'rida esa, «Kurtaklarning ranglaridan bezanadi kamalak» desa, boshqa she'rida «umid va ishonch bilan bog'liq tuyg'ularini «Ko'zlarim ichida unar kamalak» deya ifoda etadi.

S.S.Buxoriyning «Xayriyat» she'rida yana kamalak haqida shunday satrlar keltirilgan:

Kamalak yetti xil rangda tovlanib

Hammani o'ziga qarataverar

Xayriyat!

Gulning bo'ylarini tuta olmaysan,

Bulbul kuylarini yuta olmaysan!

O'zingcha, ey johil, ranglar taratib

Kamalak rangidan o'ta olmaysan!

Bu bilan shoiring kamalak ranglari betakrorligi haqidagi fikrlari namoyon bo'lmoqda. Shu asosda shoir o'zini turlicha soxta ko'rinishlarda namoyon etuvchilarga kinoya qilmoqda. Badiiy ijodda shoir va yozuvchilar kamalak obrazidan turlicha foydalanganlari kuzatiladi. Masalan, D.Diderot kimki ayollar haqida yozmoqchi bo'lsa, avval qalamini kamalakka botirib, chiziqdagi kelebek qanotlaridan changni silkitib qo'yishi lozimligini ta'kidlaydi. (asliyatda: «Quand on veut écrire sur les femmes, il faut tremper sa plume dans l'arc-en-ciel et secouer sur sa ligne la poussière des ailes du papillon» (D.Diderot). Ta'kidlanganiday, ayollar kamalakdek yorqinlikni va serjilolikni, ko'tarinkilikni yoqtirishadi. Shu sababli ularga yozish uchun qalamni kamalakka botirib olish foydadan holi bo'lmaydi. S.Orlando: «Kichkinaligimda men juda kambag'al edim, hatto kamalakni ham oq-qora rangda ko'rdim» (asliyatda: «Lorsque j'étais petit, j'étais tellement pauvre que même l'arc-en-ciel je le voyais en noir et blanc»), – degan bo'lsa, Jon Vens Cheyni esa, «Ko'zda yosh bo'lmasa, qalbdagi kamalak bo'lmaydi» (asliyatda: «L'âme n'aurait pas d'arc-en-ciel, si les yeux n'avaient pas de larmes») deya ta'kidlagan.

Fransuz tilida kamalak «Arcen ciel» so'zi bilan yuritiladi. Shu nomdagi bir she'rida quyidagi satrlar keltirilgan:

Quand le soleil pleut

Et que la pluie luit,

Le soleil met le feu

A son parapluie.

Il sort d'une étoile

Des pinceaux de poils,

Et de la blancheur

Sa boîte à couleurs.

Puis il effiloche

Un paon fabuleux

Sur le chapeau-cloche

D'une ombrelle bleue [5].

Tarjimasi:

Ko'rinadi

Quyosh yomg'ir yog'ganda

Yomg'ir yog'sin.

Quyosh yonadi

Uning soyabonida.

U yulduzdan chiqadi

Qish cho'tkalari,

Va oqlik
 Uning rang qutisi.
 Keyin xijolat tortdi
 G'aroyib tovus
 Qo'ng'iroq shlyapasida
 Moviy soyabondan.

She'ning birinchi bandida bevosita kamalakning yomg'ir yoqqan paytda quyosh chiqishi-yu uning nurlari yomg'ir soyasida turlicha jilolanishi natijasida paydo bo'lishi badiiy uslubda tushuntirilayotgan bo'lsa, ikkinchi bandda, uning aslida oq nurlardan kelib chiqqanligi, uchinchi bandda esa, kamalak ranglarini ko'rgan tovusning o'z ranglaridan xijolat tortgani ifqoda etilmoqda.

E'tiborli jihati shundaki, kamalakni tovusga qiyoslash o'zbek ijodkorlari she'rlarida ham kuzatiladi:

Armonlari kamalakdir samoda,
 Qanotini yozib ucholmas tovus.

Sadriddin Salim Buxoriy yaratgan ushbu misralarda ham kamalak rangini ko'rgan tovusning xijolat tortishi, armon tuyishi ifoda qilingan.

Anne-Mari Oudard (Anne-Marie Oudard)ning «LES SEPT COULEURS DE L'ARC-EN-CIEL», ya'ni «Ranbovning yevro ranglari» she'rida kamalakning har bir ranggi inson organlariga, uning his-kechinmalariga turlicha ta'sir ko'rsatishi ifodalangan.

Asliyatda:

Je remplirai vos coeurs,
 je remplirai vos vies
 de mille couleurs.
 Je tendrai dans le ciel
 Les sept couleurs de l'arc-en ciel,
 Le rouge pour l'amour,
 L'orang? pour les fleurs,
 Le jaune pour le coeur,
 Le vert pour l'espoir,
 Le bleu indigo pour la mer,
 Le violet du printemps.

Tarjimasi:

Qalblaringizni to'ldiraman,
 Men sizning hayotingizni to'ldiraman
 ming rangda.
 Men osmonda cho'zaman
 Kamalakning yetti rangi,
 Sevgi uchun qizil,
 Gullar uchun to'q sariq,
 Yurak uchun sariq,
 Umid uchun yashil,
 Dengiz uchun ko'k hindular,
 Bahor binafsha rang.

Fransuz shoiri Elyuar Pol (Paul eluard; asl nomi Ejen Emil Pol Grendel) vatanparvarlik tuyg'ulari aks etgan «Ichki kechinmalar» sarlavhali she'rida «Kamalak rangli nur» degan

ta'rifi asosida o'z optimistik qarashlarini namoyon etgan. Bu she'r fransuz tilidan o'zbek tiliga Murodxon Niyozxoniy tomonidan tarjima qilingan [6]. Jahon adabiyotida simvolizm oqimining eng yorqin namoyandalardan biri sifatida tanilgan yana bir fransuz shoiri A.Rembo (Jean Nicolas Arthur Rimbaud) alg'ov-dalg'ov hayot va ruhiy ziddiyatlar iskanjasidagi kishilar tuyg'usiga hamohang she'rlar yozar ekan, o'zining yigirma yoshida yaratgan va ijodining gulto'ji bo'lib qolgan «Saxush kema» she'rining bir bandida kamalak obraziga murojaat qilgani kuzatiladi:

O'lkalar ko'rdim antiqa, gulu chechagiga
Ko'zlar qamashar, yuzi inson ko'zlari yo'lbars.
Cheksizlikka cho'zilgan ulkan kamalaklari
Qoramol suruvi bog'langan tizginga qiyos! [7].

G.Sattorova tomonidan fransuz tilidan o'zbekchaga o'g'irilgan ushbu misralarda bevosita inson anglashi qiyin bo'lgan hayotning rang-rang qirralarini ifodalash uchun qo'llangan. 1972 yili Parijda «Shoirlar qiroli» unvoniga sazovor bo'lgan Moris Karem (Maurice Careme) «Quvonch» sarlavhali she'rida kamalak chiqishini insonlar qanchalik quvonch bilan qarshi olishiga e'tiborni tortadi:

Quvonch o'tar ko'chadan,
Hamma boqar darchadan.
Quvonch tutib falakni,
Ko'tardi kamalakni [8].

Ushbu misralar Nurulloh Oston tomonidan rus tili vositasida o'zbek tiliga o'g'irilgan.

Xulosa. Tabiatning betakror go'zal hodisasi bo'lgan kamalakning fransuz va o'zbek adabiyotida uning o'zi kabi turli xil ma'no tovlanishlarida talqin qilingani kuzatiladi. Ko'pincha ular talqinida o'ziga xos yaqinliklar borligini alohida qayd qilishga to'g'ri keladi.

Adabiyotlar:

1. Жумбоқлар. Ўзбек халқининг оғиздаги топди маталларидан. Тўпловчи ва чопга топширган: Солиқ Маҳмуд Асос. – Мозори шариф, хижрий 1389 йил. – Б. 2. китобда.
2. Жўраев М., Ўраева Д. Ўзбек мифологияси: Дарслик. - Т.: Наврўз, 2019.
3. Данилова Л.В. Метеорологическая лексика тюркских языков: Автореф. дис. ... канд. филол. наук. – Т., 1972.
4. Жўраев М., Ўраева Д. Ўзбек мифологияси: Дарслик. - Т.: Наврўз, 2019.
5. <http://geografiya.uz/atmosfera/8994-kamalak-nima.html>; <https://qomus.info/encyclopedia/cat-k/kamalak-uz/>
6. Pierre Coran. Poesie de saison: "Arcen ciel", 12 nov. 2013. culturecommune@gmail.com
7. <https://ziyouz.uz/jahon-sheriyati/fransuz-sheriyati/pol-elyuar/>
8. <https://ziyouz.uz/jahon-sheriyati/fransuz-sheriyati/artur-rembo-1854-1891/>

PEDAGOGIKA VA PSIXOLOGIYA, PEDAGOGIK INNOVATIKA

Abdullaeva Sh.D.
Развитие речевых компетенций студентов с помощью стриминговых технологий.....3

Маманазаров А.Б.
Формирование «Зелёной» экономики как основная парадигма устойчивого развития Нового Узбекистана.....7

Камилова Н.Г.
Психологическое благополучие молодежи – важная детерминанта успешной социализации.....19

Махмудов S.
Pedagoglarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish ta'lim sifatini oshirishning asosiy omili.....23

Jumasheva G.X.
Oilada maktabgacha yoshdagi bolalarda estetik tasavvurlarni shakllantirish mazmunini belgilashdagi pedagogik talablar.....27

Egamberdiyeva N.A.
Tarixiy rekonstruksiya masalalarining dolzarbligi.....31

Akratov A.A.
O'quvchi-yoshlarda ijodiy-tanqidiy fikrlashni shakllantirish va rivojlantirish.....36

Коломиец О.М., Капальгина И.И.Б Марьяна Е.Ю.
Исследование понятия «Информационно-образовательное пространство» в педагогическом аспекте.....41

Кадырова Р.М., Каримбердиева М.К.
Управление конфликтами в образовательных учреждениях.....45

Арипджанова А.Р.
педагогические условия усовершенствования креативного потенциала педагогов на курсах переподготовки и повышения квалификации.....48

Хушвактов Б.М.
Игровое моделирование в деятельности педагога.....52

Хайдаров К.А.
Организационно-педагогические условия формирования гражданской компетентности у курсантов.....57

Мирзаев Т.А.
Организационно-педагогические основы формирования коммуникативной компетентности у обучаемых в условиях цифровизации.....62

Shaturayev J.
O'zbekistonda maktab boshqaruvi tizimi: davlat va xususiy maktablarni qiyosiy tahlili.....67

Mansurov U.N.
Yoshlar kamolotida ta'lim va tarbiya masalalari.....73

Baratov M.U.
Fizikani o'qitishda ta'lim metodlarining o'rni.....77

Tursunov M.U.
Zamonaviy pedagog imijini yaratishning ilmiy-nazariy aspektlari.....82

Aripova G.Sh.
Ota-onalarning tolerantlik tafakkurini shakllantirish oiladagi o'smir yoshdagi balalarning tolerant tafakkurini shakllantirish vositasi.....87

Abdullayeva D.U.
Ota-ona va farzand munosabatlari xususiyatlarini o'rganishning ilmiy-metodik jihatlari.....91

Бэкман Е.В.
Развитие информационной компетенции студентов педагогических специальностей средствами эвристического диалога.....96

Xoliqova Sh.T.
Shahsning psixik o'z-o'zini boshqarish va salomatlik muammolarini bartaraf etish usulari.....103

Abdullayeva N.Sh.
Maktabgacha ta'lim tizimiga klaster modelini joriy etish bosqichlari.....106

Сайдалиходжаева Н.Ф.
Место нравственных взглядов в произведениях восточных просветителей по воспитанию молодежи.....109

Karayeva Karima Nabiyevna
Kontseptual xarita texnologiyasidan foydalanish metodikasi.....114

Muslimov Sh.N.
Oliy ta'lim tizimida bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarining kasbiy grafik kompetentligini rivojlantirish tizimi.....118

Abdullaeva N.A.
Эргономические стороны модульного обучения – как факторы совершенствования познавательных качеств студентов.....121

Nurullayev A.R.
Jismoniy tarbiya darlarida o'quvchilarida chizdamlilikni rivojlantirish omillari.....125

Qodirov G'.O'.
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini evristik topishiriqlar yoradamida rivojlantirish kasbiy-pedagogik zaruriyat sifatida.....130

Norbutoyeva D.A.
Bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarining dizaynerlik kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalarining ahamiyati.....134

Yuldasheva N.S.
Aksiologik yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarni pedagogik tayyorgarligini takomillashtirishning ijtimoiy zaruriyati.....139

Ashurov M.A.
«Universitet 3.0» sharoitida 3D interaktiv elektron axborot ta'lim resurslarini yaratishning dasturiy va metodik jihatlari.....142

Musurmonqulov O.O'.
Ishitmoiy pedagogiya va uning maktab faoliyatiga ahamiyati.....146

Sharipova Sh.X.
Innovatsion texnologiyalaridan foydalanishda ta'lim samaradorligini oshirish yo'llari.....149

Davronova F.P.
Ingliz tilini o'qitish jarayonida raqamli ta'limiy vositalardan foydalanish.....152

Xolmo'minova B.A.
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini kasbga yo'naltirish tizimini takomillashtirish.....156

To'xtayeva F.Sh.
Raqamli texnologiyalarga asoslangan interfaol darsliklar va ularning ta'limdagi o'rni.....159

Uralov S.A.
Professional ta'limda ishlan chiqish ta'limi ustalarining raqamli kompetentligini rivojlantirish...163

Daminova Sh.F.
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy xulq madaniyatini shakllantirishda milliy qadriyatlarining o'rni.....167

Ergasheva N.E.
O'zbek xalq maqollari vositasida o'quvchilarida ma'naviy barkamollikni shakllantirish...170

Jabbarova Z.O.
Boshlang'ich ta'lim jarayonida integratsiyalashgan ta'limdan foydalanish.....173

Jalilov N.A.
Harbiy ta'lim fakultetlari talabalarining kreativ sifatlarini rivojlantirishning pedagogik jihatlari.....177

Азизова А.Р.
Роль контекстного обучения в преподавании.....180

Mamatkarimova N.B.
Prezident maktabi o'quvchilarining ijodiy qobiliyatini shakllantirish texnologiyasi.....183

Boymurodova Z.X.
Oila a'zolarining ma'naviy qiyofasiga ta'sir etuvchi affilatsion omillari.....188

Buriyev E.A.
Ta'lim transformatsiyasi sharoitida pedagog

kadrlarning kasbiy mahoratini oshirishning integrativ texnologiyalari.....192

Urakova Sh.K.
Pedagoglarda kasbiy-ijodiy kompetensiyalarni rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari.....195

Mavlonov F.F.
Harbiy xizmatchilarning kasbiy madaniyatini rivojlantirish mexanizmi.....200

Шестирекова Наталья Георгиевна
Педагогические условия формирования асертивности у старших подростков.....204

Кузьмич М.Г.
Модульный подход и междисциплинарная интеграция в формировании социально-информационной компетентности обучающихся колледжа 209

Samadova S.J.
Ingliz tilida temporal ma'noli birliklarning fe'l zamonlari va ravish orqali ifodalanishi.....215

Alibekov D.I.
O'smir yoshdagi o'quvchilarning gender madaniyatini rivojlantirishda o'yinlardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari.....220

Mamatqulova M.M.
Talabarning ma'naviy dunyoqarashning kasbiy ta'lim bilan uyg'unlikda rivojlantirishning ijtimoiy-pedagogik jihatlari.....224

Norboyev F.Ch
Pedagoglar innovatsion faoliyati va shaxsiy psixologik xususiyatlari aloqadorligi.....227

Имамова Н.З.
Развитие креативных качеств у будущих воспитателей в процессе самостоятельной работы.....231

Kalmuratov A.D.
Masoviy malaka oshirishda individual ta'lim traektoriyasini tuzorlik faoliyatining xususiyatlari.....236

G'ulomqulova X.O'.
Aksiologik yondashuv asosida talabalarda mediapedagogik madaniyatni rivojlantirish – ijtimoiy-pedagogik meammo sifatida.....239

Mavlanov Sh.Yu.
Nofilologik yo'nalishi talabalarini pedagogik atamalar asosida kasbiy kompetentligini rivojlantirishning ilmiy-amaliy ahamiyati.....242

Саипова М.
Психологические особенности переживания чувства одиночества подростков из семей трудовых мигрантов.....246

Yuldashev S.R.
Bo'lajak o'qituvchilarni pedagogik amaliyot jarayonida kasbiy faoliyatga tayyorlashni takomillashtirish texnologiyasi.....251

Mahmudov M.K.
Talabalar intellektual-jismoniy safatlarini rivojlantirishda yaxlit o'quv-tarbiya jarayonining ahamiyati.....255

Turebekova G.A.
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida xalq og'zaki ijodi vositasida hozirjavoblikni shakllantirish masalalari.....260

Охупова D.Q.
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy bilimlarini kognitiv o'zlashtirish kompetensiyasini shakllantirishning ayrim jihatlari.....263

Allabergenov A.J.
Jahonda tuzorlik faoliyatining rivojlanish tendensiyasi.....266

Алимходжаева Г.С.
Развите познавательных способностей детей старшего дошкольного возраста.....269

Mavlanov Sh.Yu.
Nofilologik yonalishi talabalarini pedagogik atamalar asosida kasbiy kompetentligini rivojlantirishning ilmiy-amaliy ahamiyati.....250

Teshaboyev A.I.
Yoshlar ma'naviyatiga yot tahdidlarga qarshi g'oyaviy tarbiya vositalari.....273

GUMANITAR VA IJTIMOY FANLAR TA'LIMI

Mansurov U.N.
Yoshlar kamolotida ta'lim va tarbiya masalalari.....278

Berdiyurov B.S.
Iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda innovatsiyalarning roli.....282

Xamidova M.U.
Ko'p tarmoqli ixtisoslashtirilgan maktabgacha ta'lim tashkilotining ehsitishida nuqsoni bo'lgan bolalar ota-onalar hamkorligi.....285

Xamidova M.H.
Fransuz va o'zbek adabiyatida kamalak takqinidagi yaqinliklar xususida.....290

Шакурбанова Н.Э.
Принципы анализа синтаксических признаков простого двусоставного предложения.....295

Махмудова М.Ф.
Парадигматика глагольных временных форм простого предложения.....298

Kurbanova D.Sh.
O'quvchilarning kognitiv faoliyatini tashkil etishda interfaol metodlarning o'rni.....302

Sulatanova S.N.
Badiiy tarjimada S1 daraja talaba – tarjimonlarning tarjima malakasini shakllantirishning ahamiyati.....306

Sagatova Z.B.
O'zbrkistonning turkiy davlatlar tashkiloti bilan o'zaro aloqalari bo'yicha mulohazalar.....311

TABIYIY FANLAR TA'LIMI

Raxmatov U.E., Chinmirzayeva B.U.
O'quvchilarda hayvonot dunyosiga oid bilimlarni shakllantirishda ilmiy-ommabop materiallardan foydalanish.....314

Amonov X.N.
Geografiyani o'qitishda kartografik texnologiyalardan foydalanish.....319

Jumayev S.Z.
Molekular biologiya bo'yicha masala va mashqlardan foydalanishning didaktik asoslari.....324

SAN'AT VA JISMONIY MADANIYAT TA'LIMI

Lutfullayev A.Q.
Bo'lajak musiqqa o'qituvchilarning xalq cholg'ularida ijrochilik malakasini shakllantirish.....328

Latipov R.I.
Oliy ta'lim muassasalari talabalarida kasbiy pedagogik madaniyatni tarbiyalasj.....332

Abduqodirov G., Boltayev S.A.
Talabarning ijodkorlik va ixtirochilik faoliyatini takomillashtirish uslubi.....335

Kodirov D.K., Zaynitdinova D.K.
Mumtoz ashula ijrochiligi bo'yicha talabalarda ijro mahorati malakalarini shakllantirish.....339

Режаметова Н.И.
Применение методики дошкольно-музыкального. воспитания Золтана Кодаи в республике Узбекистан системе непрерывного бразования.....342

Ergasheva B.R.
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini milliy ruhda tarbiyalashda o'zbek xalq cholg'ularidan foydalanish ko'nikmasini shakllantirish.....345

MINISTRY OF HIGHER AND SECONDARY SPECIAL EDUCATION
OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

TASHKENT STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
NAMED AFTER NIZAMI

PEDAGOGICA

(scientific-theoretical and methodical journal)

№ 6

РЕСПУБЛИКА УЗБЕКИСТАН

МИНИСТЕРСТВО ВЫСШЕГО И СРЕДНЕГО СПЕЦИАЛЬНОГО
ОБРАЗОВАНИЯ

ТАШКЕНТСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ
УНИВЕРСИТЕТ им. НИЗАМИ

ПЕДАГОГИКА

(научно-теоретический и методический журнал)

№ 6

“Pedagogika” jurnali “Pedagogik ta’lim” jurnalining vorisidir.

Mas’ul kotib – R.M.Medetova

Muharrirlar – D.A.Madjidova, X.M.Tojiboyeva

Sahifalovchi – S.Pirmatov

Nashr ko’rsatkichlari:

Yakka obunachilar uchun – 1076, Tashkilotlar uchun – 1077
Jurnal 2000-yildan chiqa boshlagan. Ikki oyda bir marotaba chop etiladi.
2022-yil 30-dekabr bosishga ruxsat etildi. 09-buyurtma.
Adadi – 150 nusxa. 21 bosma taboq. Ofset usulida bosildi.
Bichimi 70x100¹/₁₆ “Roboto” garniturasida.
Nizomiy nomidagi TDPU “Tahrir va nash” bo’limida bosildi.
100185, Toshkent shahri, Chilonzor tumani,
Bunyodkor ko’chasi, 27-uy.